

Informe 2018. Un canvi al nostre abast: islamofòbia als mitjans

Resum executiu

Durant el segon any de vida de l'Observatori de la Islamofòbia als Mitjans, es mantenen els seus **objectius** primordials: promoure el debat sobre la responsabilitat dels mitjans i avançar cap a una cobertura responsable, crear una narrativa alternativa sobre l'islam i els musulmans mitjançant la difusió de missatges positius de diversitat i interculturalitat, i contribuir així a la percepció de la comunitat musulmana com a part de la societat europea, a l'hora que s'evita la seva criminalització i marginació. Així doncs, la missió de l'Observatori és la d'observar, analitzar, formar, connectar, conscienciar i empoderar.

La **metodologia** seguida per l'Observatori durant aquest segon any ha continuat i s'ha enriqueït de l'experiència del primer. Per tal d'ampliar el seu abast, enlloc d'analitzar únicament diaris com durant l'any 2017, s'ha afegit l'estudi d'agències de notícies. D'aquesta manera, l'any 2018 s'han analitzat articles – tant notícies d'informació com articles d'opinió i entrevistes – dels següents mitjans espanyols: *El País*, *La Razón*, Europa Press i EFE. El **Semàfor de la Islamofòbia** continua essent el criteri de classificació per valorar tots els articles analitzats:

Vermell

Islamofòbia activa

Ambre

Islamofòbia Passiva

Verd

Sense islamofòbia

Els **resultats** de l'anàlisi de 1.905 articles periodístics presentats en aquest Informe mostren una millora considerable amb relació a les dades del 2017. Com es detalla a l'Informe, més de la meitat

dels articles analitzats el 2018 no eren islamòfobs (57% valorats en Verd), mentre que l'any anterior únicament el 38% no ho eren. Aquesta **tendència positiva** sembla indicar que la tasca de sensibilització de l'Observatori va fent efecte. Cal destacar que no s'ha detectat una diferència percentual rellevant entre agències de notícies i diaris pel que fa la seva valoració segons el *Semàfor de la Islamofòbia*: Europa Press i *El País* són els mitjans amb menys articles islamòfobs, mentre que més de la meitat dels articles analitzats d'EFE i *La Razón* ho eren. D'altra banda, el 2018 la islamofòbia de gènere va disminuir als mitjans analitzats: mentre que el 2017 el 65% dels articles sobre dones musulmanes o el vel (*hijab*) eren islamòfobs, el 2018 el percentatge es va reduir al voltant del 50%. A més a més, es constata una evolució positiva en el discurs sobre els refugiats, tot i que també disminueix el número d'articles que tracten aquest tema.

No obstant, els resultats del 2018 encara reflecteixen una **presència important d'islamofòbia** als mitjans espanyols, ja que l'islam se segueix relacionant majoritàriament amb elements negatius. Això ocorre al 73% dels articles, tot i que s'observa una certa millora ja que el 2017 eren gairebé el 90%. D'entre aquests elements negatius, el terrorisme domina la informació sobre l'islam durant 2018: més del 60% dels articles sobre l'islam tracten aquest tema, seguit per la qüestió de la radicalització. Tot i així, val la pena destacar que en el primer aniversari dels atemptats a Barcelona i Cambrils es va detectar una lleugera reducció d'articles islamòfobs, cosa que fa pensar en una certa conscienciació per part dels periodistes – la mateixa tendència que s'havia observat el 2017 posteriorment als atemptats.

Com s'explica als articles de l'Informe, al 2018 s'han repetit els **mateixos errors** de l'any 2017, que poden donar lloc a un discurs d'odi i, fins i tot, a delictes d'odi contra els musulmans. En primer lloc, la islamofòbia es va normalitzant i institucionalitzant, ja que no es qüestionen suficientment els discursos islamòfobs ni la repetició de generalitzacions sobre l'islam. Segon, es tendeix a vincular tota la població musulmana a accions d'un grup molt reduït que evoca l'islam per justificar actes terroristes. Tercer, se segueix estrangeritzant la població musulmana, tot divulgant-ne estereotips i perpetuant-ne l'estigmatització, fet que genera inseguretat i aïllament entre les comunitats musulmanes. Per últim, alguns dels intents de narratives alternatives han estat fallits i s'han acabat convertint en exemples islamòfobs, especialment en tractar la normalitat com quelcom excepcional.

Mitjançant una anàlisi quantitativa i qualitativa de la cobertura de mitjans espanyols, així com amb la contribució addicional de periodistes, analistes i experts, l'Informe 2018 de l'Observatori de la

Islamofòbia als Mitjans posa de manifest que hi ha hagut millores a l'hora de tractar temes relacionats amb l'islam i les persones musulmanes. Això demostra que, tot i que queda molt camí per recórrer, el canvi és al nostre abast.

Recomanacions de l'Observatori

- Tenir cura del **llenguatge** i fer un ús correcte de la terminologia
- Evitar **reproduir** la informació institucional sense qüestionar-la
- Prendre consciència de les **conseqüències** de publicar informacions islamòfobes
- Explorar noves formes de fer **periodisme inclusiu**
- Seguir el **codi deontològic** de cada mitjà i contribuir a respectar els drets humans
- Normalitzar la **diversitat** de les comunitats musulmanes als mitjans i incorporar les seves veus

